

Les orelles de moro de la serra de la Batalla

A la serra de la Batalla una alosa enlaira el vol i refila el seu espinquet ornític inconfusible. Aviat floriran els coixins de sogra, es cobriran de flors violades, belles i inesperades en una planta tan hirsuta. És un bon nom per a aquella planta, punxeguda i inaccessible. De vegades els noms populars diuen més que qualsevol descripció científica. En canvi, per més que ho he intentat, no he pogut saber a què al·ludeix aquell topònim de la serra de la Batalla, al bell cor del massís del Penyagolosa: a algun episodi carlista? S'hi conserven algunes trinxeres de la guerra civil, però, és clar, és un escenari massa recent.

Camine per la solana del tossal de la Batalla i m'endinsse pel barranc del Molló. En aquest cas la referència lingüística salta als ulls: pel barranc corre la línia que separa el País Valencià d'Aragó. Ara tinc un peu en un regne, ara en un altre. És un bosc espès de pi roig, amb rodals de pinastre, sobretot quan l'univers calcarí deixa pas a clapes silíciques. Quan les terres són roges l'aigua no es filtra amb tanta facilitat, i aleshores els barrancs van curullats, i són els que donen vida al riu de Montlleó, un dels més fers del nostre país. Vaig camí del barranc del mas del Sapo, que m'han assegurat que és un paradís perdut. El topònim és evocador, i espere trobar-hi tota mena de batracis. El sotabosc és entapissat de les delicades flors de les hepàtiques, ara blavenques, ara blanques. És un senda pedregosa, de mal calcigar, del tot abandonada, però el paisatge és grandios i el silenci absolut.

De sobte, faig un mal pas i caic un bac. No és res, però em faig un bon arrap en una cama. Mire el senderol, i m'adone

Martí Domínguez

JOSE LUIS INIESTA

que és a vessar de fòssils. Són uns vells coneguts, una de les singularitats d'aquelles penyes de la Batalla, on l'episodi bèl·lic sembla més relacionat amb el diluvi universal que no amb una història dels homes. En prenc un: és una mena d'ostra, del gènere *Ceratostreon*, i és un bon indicatiu que els límits entre la mar i la terra eren ben prop, perquè aquesta ostra habitava zones salobres. Allí, al bell mig del bosc encisador, a 1.400 metres d'altitud, sembla del tot inassequible que en un temps no gaire llunyà hi haguera una maresma litoral. En canvi, els pastors i masovers d'aquells llocs coneixen aquells fòssils com a orelles de moro, i contenen que el Conqueridor les va tallar als infidels i fossilitzaren a la terra roja.

Guarda el fòssil a la butxaca, i reprenc el pas, coixejant una mica, esmaperdut en aquests pensaments. Pense que per al sentit comú és molt més versemblant aquesta història rocambolesca que l'alternativa científica. Ja Voltaire, a les *Singularitats de la natura*, indicava que era més partidari de pensar que les petxines marines que hi havia als Alps eren restes del pas d'algun pelegrí despistat de Santiago de Compostel·la que no d'acceptar que abans, en aquell

lloc, hi havia hagut una mar. Si el paleontòleg hi veu una història biològica, el poble hi troba una explicació alternativa molt més convincent. I com adverteix l'adagi, *vox populi, vox Dei*. En això consisteix gran part de la lluita de la ciència: a revelar l'error del sentit comú. I això anava jo rumiant, un primer dia de primavera, per la senda que davalla pel barranc del Molló de la serra de la Batalla, camí del mas del Sapo, entre coixins de sogra i orelles de moro.